

EL TIO NELO,

periódic joco-satíric y burlesc.

EL TIO NELO POETA DRAMATIC.

Segons notisies que tinc per sèrtes, enguà serà una verdadera calamitat la plaga de sarsueletes en un acte y *choquets* còmics, que van á caure sobre els teatros de València.

En mich d'esta cheneral epidèmia, EL TIO NELO s'ha sentit tocat també de la mala tentasió de ficarse en camisa d'onse vares.

¡Quin hòme de *talent* no fica hui la cullerotá en el potage teatral!

No fero aixina sería acreditar-se d'un pobret hòme.

Cuestioneta es esta qu'em dona llarga matèria pera escriure, com cuansevòl coneixerá ; pero hui no estic d'humor.

Les variacions atmosfèriques òbren tan directament sobre el meu sistema nerviós, qu'encara no m'ha pasat la murria qu'em donaren les tormentes d'esta semana.

Aném al grà. Sapien vostes c'acabe d'escriure un *choquet*, que si 'l arriben á fer tres ó quatre nits, encara que siga una barbaritat, li escric en seguida á Breton de los Herreros, dient-li que si vol resibir llisons, que vinga á ma casa.

Y me presentaré despues davant de cuansevòl, parlant gròs y escupint fòrt, mes qu'en pegue una en lo clau y sent en la ferraúra, fent vore sobre tot, que lo c'ha fet fulano no val una safandria, y c'ahon yo estic, punt en boca els demés, etc. etc.

Pero, tot asò ¿a qué vé? dirán vostés.

Efectivament, veig que m'en ixc de la cuestió y que huí estic pesaet; hu conec. Deixe, pues, de dirlos la ocurrènsia c'acabe de tindre ara, de comparar el teatro á una casa de chòc, vist el empenho que gats y gosos tenen, de *chuar* en éll.

Pero yo no tinc boca en que parlar, perque com he dit avans, yo també *chue*, per allò de que fes lo que veches fer y deixat estar de rahons.

Pues señor, com yo no tinc agüela que m'alabe y predique en antispasió les meues virtuts y glòries, com sòl susuir á alguns, encara que la mateixa agüela qu'els alaba els rosegue raere els garrons, vaig á suplir este inconvenient, per un mich molt natural: alabantme yo mateixa.

El meu *choquet* tindrà un acte; pero un acte que valdrá lo manco per sis; un acte desmamaet en tota l'estensió de la paraula. A chusgar per lo c'á mi me pareix, crec c'agradará y que resibiré molts aplausos; lo que yo em desiche á mí mateix, esperant que la meua modèstia fasa plasa al verdader talent que Deu m'ha donat, y qu'em deixe coneixer pronte en noves òbres, com tinc dret á esperar de la meua pòca aprensió.

La pesa qu'els anunsie lo mateix pòt ser cómica, que dramática, que lírica, que..... en fi, això hu dirá el ilustrado y respectable público.

Anem al titulet. Así si qu'es queden vostés en deù pams de boca uberta.

DE VALLADOLID Á FILIPINES,

20.000 llegües,

ó

Á TANTES VA EL RIURES.

— ¿Y això qué vòl dir?

—Hòme, ¿vostés no han llechit un magnific llibre, escrit no fa molt, qu'es titula: *De Villahermosa á la China*? Pues fásense conte que vindrá á ser áli, áli, una còsa en atra.

La sarsueleta, ó lo qu'es, s'estrenará ábenefisi de... (ya hu diré cuant siga hòra) pera el que s'ha combinat la siguient funsió.

La comèdia en tres actes titulá:

LAS PESQUISAS DE PATRICIO.

Después un ball nomenat:

ESTE MUNDO ES UN FANDANGO

Y QUIEN NO BAILA ES UN TONTO.

En ma vida he vist títul mes llarc pera ball; pero ara se veuen còses molt mes rares qu'esta.

A continuació se posará la comedia del immortal Martinez de la Rosa:

LO QUE PUEDE UN EMPLEO.

Per últim la meua *sarsuela*, y si hiá temps encara se donará el sainete nou, titulat:

EL ESTUDIANTE INDIO.

Y de funcion tan completa,
público amigo y señor,
espero por gran favor

sacar mas de una peseta.

NOTA. El benefisi qu'els anunsie se farà en dia señalat. Hast' ara no s'ha desidit encara si será á últims de Novembre, en aniversari de les primeres glòries c'adquirí la bandera espanyòla en Africa, ó la *Noche Buena*. Ya els se hu avisarà en temps.

TEATRO DE MORVEDRE.

I.

Els prometi el atre dia
parlar hui en algun espay,
d'una funsió qu'en *Sagunto*
feren uns afisionats
fills de Valensia, el dumenche,
y de la primera aná
que pera el mateix obchecte
yo fiu huit dies en ants.
Per esta, pues, escomense,
qu'es de la madeixa el cap,
y així mataré, com diuen,
d'una pedrá dos pardals.
Com yo sempre vaig olent
per Valensia y totes parts,
à fi de proporsionarlos

notisies fresques y grans,
apenes me varen dir,
hui quinze dies farà,
c'anaba á ferse en Morvedre
una funsió teatral,
diguí pera mí en seguida,
—pues allá estic yo demá.
Y així va ser: el dumenche
m'alsí mati, y afaitat,
vestit se pòt dir de nou,
perqu'estrení manta, guants,
espardeñes y levita,
gemelos d'òr ó dorats,
saragüells y hasta corbata,
en fi, fet un elegant,

ani cap'á l'estasió
 pa qu'em dugueren allá.
Y aquí fué Troya, señores,
 no mes l'albará comprar,
 topete en uns lechuguinos,
pollos, pollastres y galls,
 chent tota de *rompe y rasga,*
 com diuen els castellans;
 chent del trò, chent de comèdies,
 perqu'eren els comediantes
 qu'en la nit del mateix dia
 tenien que treballar.
 També estaben les dametes,
 si no totes, una part,
 y entr'elles la bolereta,
 qu'es chica de molta sal:
 per ella, y li done gracies,
 me fiu amic cuant en ants
 de tota la pasmaròta
 c'acabe de nomenar.
 Despues d'alguns compliments
 y quatre apretons de mans,
 nos fiquém tots en un coche,
 en pròba de l'amistat.
 Arranca el tren, ¡qué alegría!
 tots nos posém á parlar,
 qu'en el grasiós, qui en la dama,
 qui en el barba ó el galan,
 qui en el primer que podia,
 yo en la bolera, soc franc.
 Allí se parlaba molt,
 y ahon molt se parla, está clar,
 qu'es hasta punt imposible
 que tot siguen veritats.
 En fí, se pasá el camí,
 se pòt dir qu'en un instant,
 y asò, per lo manco, pròba
 que no's pasaria mal.
 No mes abaixar del coche,
 comensa á plòure; bañats,
 y plens de fang hasta el coll,
 pues la plucha era formal,
 aplegarem al teatro,
 y sense fer del temps cas,
 ni de res, en l'esenari
 se planten tots á ensayar.
 Dispòst com estava tot,
 faltaba lo principal,
 y diu, mirantme la dama:
 --«Señores, ¿qui apuntará?»
 Yo que cuant chic he segut
 acòlit pròp de dos anys,

pronte 'm mamí la partida,
 y em posí á canturruchar.
 --«¿Qui apunta? diu atra volta.»
 --Yo no he apuntat enchamay,
 contestí; y per lo mateix,
 sent no poderme prestar.
 --«Pues fásanos el favor,
 pròbe, que yo sé que sap.»
 --Basta que vosté s'empene,
 me ficaré en lo forat:
 qu'ixca primer la bolera,
 qu'eixa, si li apunte mal,
 basta conéixerla més,
 me podrá disimular.
 --Hòme, me contesta al punt,
 já mí qu'em té que apuntar
 si no fas ningun paper?
 asò á la dama, si es cas.
 --«Confese que soc un topo,
 respongui; qu'ixca el galan,
 la dama, el grasiós ó el barba,
 ó tots á un temps, m'es igual.»
 En asò em fique en la còva,
 y en els apuros mes grans,
 desempeñí el meu paper
 com poguí y m'han enseñat.
 Tres hòres allí em tingueren
 predicant y predicant,
 y á no ser per la tormenta,
 c'allí es desencadená
 d'un mòdo el mes horrorós,
 no hagerem acabat may.
 Al plòure de tal manera,
 dames y actors, asustats,
 paren en sec, y me deixen
 asòles com qui no hu fa.
 Yo també toqui soleta,
 y d'entonses en avant
 ya no's va fer res de bò;
 la comedia s'acabá;
 pero apenes pasá un rato,
 el temps un poc despejat,
 nos cridaren á la taula,
 y á eixe crit tan popular,
 mes popular c'atres còses
 que hui se tenen per tals,
 tots com la corrent eléctrica
 al menchaor ferem cap.
 Allí había una *pa-ella*
pa nosatros, tan regran
 y tan plena de pollastres,
 colomins y atres pardals,

qu'en la seua olor no mes podia á un mòrt retornar. Pronte li donarem fi, pues erem molts á menchar, y ademés á dos prinsipis y á alguns melons de tot l'añ. Está per demés el dirlos c'hagué brindis á grapats, y que menchant y behent, gastant bromes y fumant, nos va sorprendre la nit sense saber qué arreglar.

—U diu: «¿se fa la comèdia?»

—Un atre: «vostés dirán.»

Y entre si fem ó no fem, y anaes amunt y aball, tocaren les set, les huit, y res s'habia pensat. Per fi, la senhora dama, serien les huit y quart, despues de pendre pareixer dels señors afisionats, enviá un pròpi al alcalde pera dirli qu'el dinar, el almorsar ó atra còsa se li habia sentat mal; y així que fera el favor de publicaro al instant per edictes ó pregons, únic modo d'evitar c'anara chent al teatro á vore no mes... malalts. Se feu el pregó en seguida, y, si no m'han engañat, el alcalde, molt cumplit, á una persona enviá oferintseli á la dama desde els talons hasta el cap, c'allò que li fera falta sòls tenia que manar. Pòc sabia eixe señor que, gracies á Deu y als Sants, de bon humor y salut, ningú es podia queixar. Y en pròba de lo que dic, despues d'estar ya cansats de chuar á chòcs de prendes, se posarem á sopar. Omitixe fer comentaris d'este y el de mes allá, pues hòme hagué qu'engullí, y disimulem el tal,

en grasia al menís de no escriure el seu nòm en lletres grans, lo que ningú de vostés podrà en huit dies menchar. Mes observe, caballers, que m'he allargat tant y tant, que va á faltarme terreno pa explicar la segon part; pero en esta seré breu, com vostés voreu podrán.

II.

La funsió es va fer, señores, este dumenche pasat.

Fon lo primer *La vaquera*, Dos y uno despues d'un ball, y en acabant *don Esdrújulo*: ixqué mes que regular;

y al calificarla aixina me pense ser imparcial: dir que no'n cabia mes y qu'estaben tots mes alts qu'els mateixos núbols, fora faltar á la veritat.

La senhora Sèrra, Márques, Peidró, Bellmont y Zarranz, en el drama *La vaquera* dos vòltes foren cridats á l'esena; en *Dos y uno*, també Bellmont y Salvá lograren fer riure al públic: se va repetir el ball:

despues se feu *don Esdrújulo*; de la festeta el remat.

En éll la senhora Sèrra y Peidró, chocaren tant, de tal manera es lluiren, que per segona vegá

cantaren eixe choguet entr'els aplausos y bráus

d'un públic numerosísim y nòstre en una gran part.

Y.... modèsties á una bòra, yo dins la èova licat,

treballant mes que ningú, y amerat com una mar,

¿qué diré de mí, señores?

¿qué, la meua habilitat

no s'habia de coneixer,

sent yo qui fa este romans?

Yo qu'em quedi sense agüela

per mes culpes y pecats,

que ya no tinc qui m'alabe,

¿no m'havia d'alabar?
 Pues á mí y á ningú mes
 se deu, ¿qué no es veritat?
 que per pòc dames y actors
 se queden tots encantats.
 Han de supòndre vostès
 qu'em distrauí contemplant
 les calses d'una dameta,
 y en sec deixí d'apuntar;
 ya no pensaba ahon estava;
 la meua curiositat
 sòls consistia en saber
 si eren de cotó ó estam:
 sòrt qu'els papers se sabien,
 y c'á la primer mirá
 poguí encontrar la seguida
 de lo qu'estaben parlant.

Pero deixemse de cuentos,
 que si'm posara á contar
 tot lo que se'm occurix
 no acabaria en un añ.
 La funsió, com ans he dit,
 res deixá que desichar;
 qu'ixa tan bé es menester
 la que va á ferse demá.
 En esta, *Antonio de Leiva*
 crec qu'es va á representar,
 y pa despues una pesa
 y no sé si també cant.
 Ya'ls contaré un atre dia
 algo d'ella, si es que vaig;
 pera hui pròu, caballers,
 que Deu els lliure de mal.

—Vamos, tio Nelo, qu'esta semana no anirá de buit.

—Pues, ¿y això, Tòni?

—Hòme, que tindrà grans còses que contarnos dels teatros.

—T'has engañat de mich á mich, Tòni, ó c'al revés; manco que may.

—Hòme, ¿pues li pareix moc de tito, *Grasalema*?

—No'm pareix mes c'una òbra de *móros*; més pera llechida en una novèla, que pera achustá á estret marc d'un drama en tres actes. Per lo demés, qui liacha vist á *La vaquera* y demés familia de la mateixa camà, pòc mes ó manco sap qui son els personaches de *Grasalema*, encara que disfrasats de mòro.

—¿Y la ópera?

—La chent qu'es pensa entendreu digué que bé la primera nit; hagué aplausos, y el públic s'en aná content. La segon nit ya aná la còsa manco calenteta.

En resumidas cuentas, yo crec que la compañía no pasa de ser una modèsta michanía y res mes.

Pera mes notisies llechir *El Avisador valenciano*.

—¿Habrà vosté vist també al gran hòme, á eixe c'alaben tant, vullc dir á Cervantes?

—Hòme, sí, encara que pròu desconegudet el pòbre. ¡Sinse ducte com han pasat tans anys per damunt d'ell!

Yo no sé qui es el guapo que hui puga fer un *Cervantes*; això seria tant com voler igualar el poder de Deu qu'en feu ú asòles, asombrós, inimitable, y no 'n farà un atre tal volta ya. De consiguient tot lo que siga volerli donar vida, teatralment parlant, á Cervantes, serà donárlila á cuansevol *caballero particular*, que li semechará al pòbre curro aquell, com yo á una rosquilla en oli.

A pesar de tot asò, yo no sé lo que serà el nou drama, ben representat. En el teatro de la Prinsesa me feu dormir.

Veentlo en la Prinsesa no 'l podia vore en lo Prinsipal; per això no puc dir còm aniria allí la cosa, encara que m'hu pense.

En las astas del toro, es el nòm d'una sarsueleta qu'es posà en el primer de dits teatros, la nit en que se festechaba el aniversari de Cervantes.

Y ara que ve al cas; ó fer les còses bé ó no ferles. Sent la festa tan llechítima y solemne, debia haber segut mes completa; pero en el teatro Prinsipal posaren pera fi de festa una pesa traduïda del *franses*, y en el de la Prinsesa una *sarsuela*. ¿No haguera segut mes á propòsit *El loco* de marres, de Serra, ó un atre choguet dramàtic que hià referent al asunte, de Barcia? Deu que no nos prenga en conte l'haber posat á Cervantes entre una *fransesa* y una *sarsuela*.

Esta qu'es verdaderament grasiòsa per el seu bon chiste, va fer riure; ben eixecutà no hià ducte que produirà la risa.

—¿Y res mes me diu, tio Nèlo?

—Hòme, dir... molt hià que dir; pero hui 'm ve curta la tèla y se m'apaga la llum. Conque bah, adios, hast' atre dia.

POSTRES.

GANGA.—En el *basar* de les tres B. B. B., plasa de Caixers, han resibit estos dies una gran colecció de fotografies de totes clases y preus, que no deixen res que desichar al hòme mes caprichós.

N'hià de colors *trasparents*,
que farán òldre al mes chato,
paisaches, balls, tot barato
y á gust de totes les chents.

¡VACHA UNA MANETA FINAL!—Al ixir del teatro Prinsipal, una de les últimes nits, á un amic meu á qui li han susuit moltes desgrasies, per voler arrimarse masa al *bello sexo*, se li enredrà un botó de la sintura de la levita en la francha d'un *pañolon*, y tira que tira, la señoreta pega al últim un tiró, que no sòls arrancà el botó, sinó que li descusi una costura, fentli al mateix temps, un desgarran en el paño, y encara gracies que no se li emportà el faldó sanser. ¡Si tindria perendengues la tal chiqueta!

D'eixes festes gastan pòques,
filla meua, ¡quina má!
¡Lo qu'es pera posar llòques!...
¡Pòbres polls de la llocà!

CORRESPONDENCIA DE CASA.

A un anònim. —Tè vosté molta rahó; fer traure llicència de casar, ademés de la d'ús de escopeta, pera anar á matar mosquits á l'hòrta de València, ahon ni mosquits hiá á vegaes, es la còsa mes inchusta del mon.

Molt m'alegre saber qu'en asò, com sòl susuir en moltes còses, va la mà d'un patriota avarisiós, que sinse ducte hu vol tot pera ell, pues segons vosté diu, mentres furga pera impedir qu'els demés casen en l'hòrta, éll fa la seua y mata les guales que vòl.

Deixeu vosté estar per mon conte, que si cau en les meues mans el tal paixarell, ya té pare.

Pero lo mes curiós del cas es que se mana traure llicència de casar, per el dañ qu'els gosos fan en els sembrats. Es dir que si vosté affluisa els piñols, pot fer tot lo que li done la gana, y sinó, no; ó lo que té lo mateix, se pot comprar el dret de fer mal.

Hòme, la llòchica va sent cada dia mes contrabando en la tèrra.

Lo que debia fer el govèrn es donar les gracies á tot hòra als ca-saors de València, que son els que mes dinés fan entrar en la tersena, gastant pólvora en salves, perque casera asi, mamau.

Atra còsa: yo pase per lo de les llicènsies de casar; pero qu'es prohibisca agarrar guales en callá, y aixina encara podém tindre l'esperansa de c'al cap del añ nos toque, á cada ú dels afisionats, micha dot-sena d'aquells animalets.

No puc allargarme mes. Bah, adios, estiga hò y mane al seu amic—MANUEL.

Sr. Don Ch. B. B. y C.—*Patraix*. —Les queixes que vosté'm dòna en quintilles, sobre els mals c'ha causat en eixa redolá la pedra del atre dia, son molt chustes. No l'inserte les quintilles perque nesesite pera atres còses el terreno. No obstant, estic conforme en vosté cuant diu:

«Pero el llauraor renega
aguantant calor y fret,
llaura, fema, sembra y rega,
un núbol vé, li apedrega
la cullita, y queda net.

Mes per esta ni atra plaga
de les mil que sòl haber,
may té la esperansa vaga
de qu'el amo, de la paga
perdonar vullga un diner.

Pues ells creuen mes prudent,
si el arrendador es queixa,
pucharli el arrendament,
y estarli sempre dient:
«si no vol seguir s'el deixa.»

Molt chust seria y rahó
que rebaixára el govèrn
algo la contribusió,
sinó per este cantó,
de fam morim est'ivern.»

Sobre asò ya faré yo cuansevòl dia una esposicioneta al govèrn, d'aquelles de rechuplam el colse.

Entretant estiga hò, señor D. Chuan, y mane al seu amic—MANUEL.

Por todo lo que precede: *El editor responsable*—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRESA DE JOSÉ MARÍA AYOLDI